

משיחות ש"פ תולדות, ד' כסלו ה'תש"נ

א. בהתחלת פרשתנו מעתיק רש"י ה' תיבות, ואלה תולדות יצחק, ומפרש: "יעקב ועשו האמורים בפרשה". כלומר, אע"פ שיעקב ועשו לא נזכרו בסמיכות לתיבות, תולדות יצחק" (כפי שמצינו בכ"ו ב"ג, אלא לאחרי כמה פסוקים, מ"מ, שייך לומר, ואלה תולדות יצחק" כיון ש, אמורים בפרשה".

וצריך להבין:

מהו הכרחו של רש"י לפרש, תולדות (יצחק) מלשון בנים, "יעקב ועשו", אע"פ שאינם כתובים בסמיכות אלא בהמשך הפרשה ("אמורים בפרשה") – הרי יכול לפרש תולדות (יצחק) מלשון מאורעות, "ילדי ימיו וקורותיו", הקורות שקרוהו" [כפי שמפרש בפסוק, "אלה תולדות יעקב", "אלה ישוביהם וגלגליהם"?] של- פירוש זה מתחיל סיפור תולדותיו בסמיכות ממש, ולא בפסוקים שלאח"ז בהמשך הפרשה?

(1) ולדוגמא: בסוף הפרשה הקודמת – ואלה תולדות ישמעאל גי' ואלה שמות בני ישמעאל גי" (חיי שרה כה, י"ג). וכן בפרשיות שלפניו – אלה תולדות נח גי' וילד נח שלשה בנים גי" (ר"פ נח). (2) פי' הראים. ועוד.

(3) כהנא לקמן – ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 112 ואילך.

(4) כפירוש הספורנו כאן.

(5) פי' הרד"ק.

(6) וישב לו, ב.

(7) וע"ד פירושו בפסוק, אלה תולדות נח" – עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים".

(8) ועד בפסוק זה עצמו – אברהם הוליד את יצחק.

ולהעיר, שעפ"ז לא יהי צורך לפרש, וע"י ש- כתב כו' לפי שהיו ליצני הדור כו", כי, גם אברהם הוליד את יצחק" הוא ממאורעות (תולדות) יצחק (ראה גי"א ולבוש כאן).

ב. שאלה זו מתחזקת יותר ע"פ הדיוק דתיבת, ואלה (תולדות יצחק), בוא"ו המוסיף:

איתא במדרשי, בכל מקום שכתוב ואלה מוסיף על הראשונים, ובכל מקום שכתוב אלה פוסל את הראשונים.

ולכאורה, להפירוש ש, תולדות יצחק" הם המאורעות דיצחק, יכולים לפרש "ואלה תולדות יצחק", מוסיף על ה' ראשונים" – שהמאורעות דיצחק בפרשה זו (לאחרי פטירת אברהם) הם בהמשך ובהוספה למאורעות דיצחק בפרשיות שלפניו, ובפרט שהם מאורעות עיקריים, החל מפרטי הענינים דלית יצחק, פרשת העקידה, והנישואין שלו (בחי אברהם).

אבל להפירוש ש, תולדות יצחק" הם הבנים, "יעקב ועשו האמורים בפרשה" – צריכים לפרש, ואלה תולדות יצחק", ואלה מוסיף על הראשונים, בהוספה על מ"ש לפניו אודות, תולדות ישמעאל גי' בני ישמעאל¹¹. ועפ"ז אינו מוכן: מהו הדמיון בין, תולדות יצחק" – יעקב ועשו – ל, תולדות ישמעאל" שכולם רשעים?¹²

ג. במדרשי ישנו תירוץ על שאלה זו:

(9) שמור פיל, ג. והביאו רש"י בפשוטו של מקרא בר"פ משפטים. ויש לומר, שחידושו של רש"י כפי משפטים הוא הדמיון להראשונים (מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני¹¹, אבל הכלל ש, ואלה מוסיף על הראשונים" מובן בפשוטו גם ללא פירוש רש"י (ראה לקו"ש שם הערה 13).

(10) חיי שרה שם.

(11) אף שאפשר לפרש ש, ואלה תולדות יצחק" קאי (לא על תולדות ישמעאל שלפניו, אלא) על תולדות אברהם (שלפני פניו) – ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 117 ואילך.

(12) שמור שם.

(ולא מאורעות), יעקב ועשו האמורים בפרשה¹⁵.

והשייכות שביניהם (ואלה מוסיף על הראשונים) היא (לא ש, תולדות יצחק) הם כמו "תולדות ישמעאל", אלא) – ביחס לאברהם, "ואלה תולדות יצחק בן אברהם¹⁶", כמו "אלה תולדות ישמעאל בן אברהם":

למדנו כבר שלאחרי לידת ישמעאל אמר הקב"ה לאברהם, "ולא יקרא עוד את שמך אברהם והי' שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך והפריתי אותך במאד מאד ונתתיך לגוים גוים¹⁷", ובהמשך לזה נאמר לו אודות לידת יצחק, "שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק¹⁸", ו"ביצחק (דוקא, ולא בישמעאל) יקרא לך זרע¹⁹", היינו, שההבטחה ד, "אב המון גוים נתתיך" (שנאמרה בקשר ובשייכות ללידת יצחק) תתקיים [לא ע"י ישמעאל, אף ש, הפריתי אותו גו' שנים עשר נשיאים יוליד גוים²⁰, אלא] ע"י יצחק דוקא. וכפי שמפרש רש"י²¹, "ונתתיך לגוים – ישראל ואדום (שיצאו מיצחק), שהרי ישמעאל כבר הי' לו, ולא הי' מבשרו עליו".

15) ובפרט שהפסוקים שביניהם הם בקשר ובשייכות לענין התולדות – החל מהנישואין, ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה, שתכליתם ועיקרם להעמיד תולדות. וכן הפסוקים שלאח"י – התפלה לה, ההריון כ"י, עד להלידה בפועל.

16) ומודגש יותר בכפל הענין בהמשך הכתוב – "אברהם הוליד את יצחק".
17) לך לך ית' ה'י.
18) שם, יט.
19) וירא כא, יב.
20) לך לך שם, כ.
21) שם, ו.

* ולהעיר גם מה שאין מרכיזין אקב"ו לקדש את האשה – כיון שהקידושין אינם אלא הקדמה והבנה לקיום המצוה ע"י פרי' ורבי' (ראש כתובות פ"א ט"ב).

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם, מוסיף על הראשונים, על מה שכתוב למעלה הימנו בני ישמעאל, ומי הי' זה עשו ובניו שהי' בנו של יצחק, וא"כ י"ל הואיל ואין כתוב אלא ואלה תולדות אף יעקב שהוא תולדות יצחק בכלל. לכך תולדות יצחק חסר, להוציא יעקב מכלל הרשעים".

אבל כיון שרש"י אינו מביא דברי המדרש "לכך תולדות יצחק חסר להוציא יעקב כו" (ו"טעם הדבר, לפי שבדרך הפשט אי אפשר לפרש שעיקר "תולדות יצחק" הוא עשו ולא יעקב) (להוציא יעקב²²), ואדרבה, יעקב הוא העיקר, וכמודגש בפירוש רש"י שמקדים יעקב לעשו, "יעקב ועשו האמורים בפרשה" – השאלה בתקפה: מהו הדמיון דיעקב לבני ישמעאל?!

ולכן, הי' לו לרש"י לפרש ש, תולדות יצחק הם המאורעות דיצחק, שעפ"ז ית' פרש, "ואלה מוסיף על הראשונים" בהו' ספה למאורעות דיצחק (ולא בהוספה ל"בני ישמעאל" כנ"ל).

ד. ויש לומר הביאור בזה:

הכרחו של רש"י לפרש ש, תולדות יצחק הם "יעקב ועשו האמורים בפרשה", היינו, ש"תולדות" פירושו בנים ולא מאורעות, הוא – מתיבת "ואלה²³", כי, "ואלה מוסיף על הראשונים", הוספה לענין של-פניו, וכיון שלפניו ("הראשונים") מדובר אודות בנים ("תולדות ישמעאל גו' בני ישמעאל גו'"), צריך לומר שגם "תולדות יצחק" שבאים בהוספה לענין שלפניו ("ואלה מוסיף על הראשונים") הם בנים

13) ראה גם לקיש' שם ע' 114. חט"י ע' 191.

14) ולכן מעתיק מהכתוב גם תיבת "ואלה", אף שמפרש רק התיבות "תולדות יצחק" – כיון שה' הכרח לפירושו (יעקב ועשו) הוא מתיבת "ואלה".

Answer

ועשו האמורים בפרשה, דהיינו ע"י יעקב הוא מברר גם את בחי' עשו ומעלה ממנו ניצוצי הקדושה".

ולכן מקדים רש"י יעקב לעשו (יעקב ועשו האמורים בפרשה" - אף שבאמירתם בפרשה עשו קודם ליעקב²⁷) - כי, ההו" ספה בגבול הקדושה ("ואלה") היא עיי"ש יעקב מברר גם את בחי' עשו, עד ש- מעלה אותו לשרשו ומקורו, כמרומו גם בדיוק הלשון "האמורים בפרשה" (ולא "האמורים למטה"²⁸) - כפי שעשו הוא בתורה, היינו, בשרשו ומקורו בקדושה".

ומזה מובן גם הקשר והשייכות לפירוש המדרש, "ואלה מוסיף על הרא- שונים, על מה שכתוב למעלה הימנו בני ישמעאל" - שקשור גם עם הנידוד ד- ישמעאל, ע"ד ובדוגמת הנידוד דעשו שב, תולדות יצחק".

ו. עפ"י יש לתורך ב' הפירושים ד- "תולדות יצחק" - הפירוש ש, תולדות יצחק" הם "יעקב ועשו", והפירוש ש, תול- דות יצחק" הם "ילדי ימיו וקורותיו", דברי

ולכן, לאחרי סיום דברי ימי חיי אב- רהם²², ממשיך הכתוב בסיפור התולדות של בני אברהם (ישמעאל ויצחק) - "ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם גוי' ואלה שמות בני ישמעאל גוי' שנים עשר נשיאים לאמותם"²³, שבוזה נתקיימה הכטחת הקב"ה לאברהם, ולישמעאל שמעתיד גוי' שנים עשר נשיאים יוליד, "ובהמשך לזה, "ואלה תולדות יצחק בן אברהם, יעקב ועשו האמורים בפרשה", שבוזה נתקיימה הכטחת הקב"ה לאברהם, אב המון גוים נתתיך גוי' ונתתיך לגוים" (לא מישמעאל אלא מיצחק) - "ישראל ואדום" (יעקב ועשו).

ועפ"י יש לפרש "ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק" - שב, תולדות יצחק, "יעקב ועשו", נשלם הענין ד, אברהם הוליד את יצחק, כיון שעיי"ש נתקיימה הכטחה ד, אב המון גוים נתתיך גוי' ונתתיך לגוים, "ישראל ואדום".

ה. ויש להוסיף בביאור פירוש רש"י "ואלה תולדות יצחק, יעקב ועשו האמו- רים בפרשה" ע"פ יינה של תורה" - באופן המתאים גם עם פירוש המדרש "ואלה מוסיף על הראשונים, על מה שכתוב למעלה הימנו בני ישמעאל":

באור התורה²² מביא הצמח-צדק ה- פירוש²³ ד, "ואלה", בוא"ז המוסיף - "שמו- סיף ומרחיב גבול הקדושה עיי' הוצאות וכירור הניצוצות הקדושות מן הקליפה ומעלה אותן להכלל בקדושה", וממשיך, "וזהו מה שפירש" ואלה תולדות כו' יעקב

(22) כולל גם, ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה ותלד לו וגו' (חיי שרה כה, א"ב).
(23) חיי שרה כה, יב"ט.
(24) ראה "היום יוס' כ"ט שבט.
(25) פרשתנו (כרך ד') תשצט, ב.
(26) כשם, הרב החסיד ר' נחום זיל בס' מאור עינים.

(27) נוסף לכך שגם בסיפור לידתם בהמשך ה- פרשה (פסוק כו) מפרש רש"י שיעקב הוא, ראשו ל"צירה".

(28) כלשון הרמב"ן כאן.

(29) ראה לק"ש ח"כ ע' 114. וש"נ.

(30) להעיר גם מאוה"ת פרשתנו (כרך א') (קלו, ב): "ברבות . . . ר"פ משפטים . . . ואלה תולדות יצחק מוסיף על הראשונים היינו עשו שדומה לישמעאל כו' ומה יובן פרש"י על ואלה תולדות יעקב ועשו האמורים בפרשה".

ועדין באוה"ת כרך ד' (שם) - שלאחרי שמבאר פירש"י, ואלה תולדות כו' יעקב ועשו האמורים בפרשה דהיינו עיי' יעקב הוא מברר גם את בחי' עשו כו', מוסיף: "שוכ מצאתי ברבות ר"פ משפטים מפרש ואלה תולדות יצחק ואלה מוסיף כו', היינו, שקשור עם פירוש המדרש ע"ד ההמשך לבני ישמעאל.

לשון הידוע: לעשות לו ית' דירה בתחתו-
נים³⁶.

וענין זה מתחיל (בעיקר) ב,תולדות
יצחק³⁷ - ,פרו ורבו ומלאו את הארץ
וכבשוה³⁸, וכפרטיות יותר - ,יעקב ו'
עשו', שמורה על ב' אופני העבודה ד'
,עשה טוב' (יעקב) ו,סור מרע' (עשו),
כולל ובמיוחד - עבודתו של יעקב לברר
את עשו³⁹, כמסופר בסיום הפרשה שיצחק
שלח את יעקב לפדן ארם⁴⁰, ובפרשה
שלאח⁴¹ (שקורין במנחה) - ,ויצא יעקב
מבאר שבע וילך חרנה⁴², שיצא מבית
יצחק אביו, ד' אמות של קדושה, ל,חרן',
,חרון אף של עולם⁴³, כדי לעסוק כעבו-
ד הבריורים בצאן לבן⁴⁴, וכשסיים עבו-
דתו בבית לבן, אזי ,וישלח יעקב מלאכים
לפניו אל עשו אחיו⁴⁵ - לפעול גם הבן-
רור דעשו⁴⁶, גמר ושלמות כל העבודה,
כמ"ש⁴⁷, ,ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט
את הר עשו והיתה לה' המלוכה⁴⁸.

ימי חייו של יצחק - שעיקר ושלמות
עבודתו של יצחק - (מאורעות וקורות
דברי ימי חייו) מתחילה בפרשת תול-
דות⁴⁹, ב,תולדות יצחק⁵⁰, לידת בניו⁵¹,
,יעקב ועשו האמורים בפרשה⁵².

ובהקדמה:

סיפור תולדותיו (מאורעות דברי ימי
חייו) של יצחק בפרשת תולדות מתחיל
מגיל ארבעים - ,ויהי יצחק בן ארבעים
שנה בקחתו את רבקה גו⁵³, ובא כהקדמה
לעיקר הסיפור אדות לידת הבנים (תול-
דות יצחק, יעקב ועשו) עשרים שנה
לאח⁵⁴ - ,ויצחק בן ששים שנה בלדת
אותם⁵⁵.

ופשוט, שבמשך ארבעים שנות חייו
לפני הנישואין (וכן במשך עשרים שנה
שלאח⁵⁶, לפני לידת יעקב ועשו) היו בחיי
יצחק ריבוי עניני עבודה, מעשים טובים
וכו', ריבוי בכמות וגם ריבוי באיכות,
עניני עבודה נעלים ועיקריים, עד להענין
הכי עיקרי - עקידת יצחק, ועד⁵⁷ ג'
השנים שבין העקידה לנישואין (מליז עד
מ' שנה שאז די בגן עד⁵⁸).

ואעפ"כ, עיקר ושלמות עבודתו של
יצחק מתחילה בפ' תולדות - כי:

תכלית הכוונה בשלימותה אינה מסירת
נפש (ענין העקידה) או העלי' לגן עדן,
אלא העבודה דברור העולם דוקא, וב-

(36) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא רפליז.
ובכ"מ.

(37) כולל גם המשך המאורעות שבפרשה -
וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה' (כו),
א, ועד ש.ה' דעתו לירד למצרים' (פרשי' שם, ב);
עבודתו בחסירת הבארות (שם, יח ואילך); הכריתת
ברית עם אבימלך (שם, לא), וכיו"ב - שבהם
מדגשת עבודתו ופעולתו של יצחק בעולם.

(38) בראשית א, כח.

(39) וע"ד הפירוש ד,סור מרע ועשה טובי' -
שתעשה את הרע טובי', ש,גם הרשע יחזיר ב'
תשובה שיכלול אותו עמו כו" (כשי"ט ט' פט).

(40) כה, א ואילך.

(41) ר"פ ויצא.

(42) פרשי' ט"פ נח.

(43) ראה תרי"א ויצא כב, ד ואילך. ובארוכה -

תרי"ח שם כו, ג ואילך. ובכ"מ.

(44) ר"פ וישלח.

(45) ראה תרי"א ותרי"ח ר"פ וישלח. ועוד.

(46) עובדי' בסופר - המסרת פ' וישלח (הובא

בפרשי' וישלח לג, יד).

(31) וכמו בפשטות הכתובים - שפרטי הענינים
דיצחק שנוכרו בפרשיות שלפניו הם פרטים בסיפור
דברי ימי חייו וענינו של אברהם.

(32) ולכן מדגיש הכתוב הלשון ,תולדות' (ולא
בנים) - לרמז שכולל גם ,תולדות' כמובן של
מאורעות וקורות חיים (ראה גם לקייש חיה ע' 360).

(33) כה, כ

(34) שם, כו.

(35) מדרש - הובא בריב"א כאן. חזקוני חיי
שרה כד, טג. עשי"מ מאמר איכה ח"ג סכ"ל.

של יצחק התחילה בהיותו „בן ארבעים שנה“⁵¹, „ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה“, הנישואין, אשר, הני- שואין הם בשביל להעמיד תולדותי, כפי שנעשה בפועל בהיותו בן ששים שנה, „ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם“.

ויש להוסיף בהרמז דמ"ם וסמ"ך (בן ארבעים וכן ששים) – ע"פ מארזיל⁵² „מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, וענינו בעבודה, שבזמן דארבעים שנה וכן בזמן דששים שנה ניתוסף עילוי בעבודה באופן של נס (הרמה, כמו נס על ההרים) היינו, שמתחיל סדר חדש בעבודה נעלה ביותר לגבי העבודה שלפניו, כמודגש ביצחק, „ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה גוי ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם“ – שאז התחיל עיקר עבודתו כבירור העולם⁵³, שזהו „ואלה תולדות יצחק“, „ואלה מוסיף על הראשונים“, ההוספה שעי"י בירור הלעו"זי, שעיי"ז

ויש להוסיף, שאע"פ שגם להפירוש ש„תולדות יצחק“ הם יעקב ועשו נכללו ב„תולדות יצחק“ גם המאורעות דיצחק, מ"מ, ההוספה ד„ואלה (תולדות יצחק) מוסיף על הראשונים“ היא רק ביחס ל„תולדות ישמעאל“ (בירור הלעו"ז) ולא ביחס למאורעות דיצחק בפרשיות שלפניו – כי, המאורעות שבפ' תולדות שהם עיקר ושלימות עבודתו של יצחק, גדלה מעלתם על המאורעות בפרשיות שלפניו, ואין לומר שהמאורעות שכפרשת תולדות הם בהוספה „ואלה מוסיף על הראשונים“ על המאורעות שלפניו, אלא אדרבה, „98 את הראשונים“ – כיון שתכלית הכוונה היא העבודה כבירור העולם דוקא, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ז. עפ"י יש לבאר גם שההתחלה ד- „תולדות יצחק“ היא ב„ויהי יצחק בן ארבעים שנה גוי ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם“:

בפירוש הכתוב „ויהי יצחק בן ארבעים שנה“ – כותב הצ"צ באוה"ת⁵⁴, „להעיר מבן ארבעים לבניה, ומענין לא קאים איניש אדעתי דרבי' עד ארבעין שנין, וכד- פרשיי ס"פ כי תבוא, ומוסיף, „בלידתו בן ששים – יש להעיר מענין מ"ם וסמ"ך ששניהם בבינה . . ולהיות ההולדה נמשך דוקא מכה היותר עליון . . ע"כ הוליד כשהי' בן סמ"ך“.

וכיון שהעילוי דארבעים שנה הו"ע נעלה לגבי המעמד ומצב שלפניו, ובלשון הכתובי „ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה“ – מובן, שעיקר ושלימות עבודתו

(47) פרשתנו (כרך א') קלו, א.

(48) אבות ספ"ה.

(49) ע"ז ה, רע"ב.

(50) תבוא כט, ג.

(51) ועד"ז מצינו כאברהם ש„בן ארבעים שנה הכיר את בוראו“ (רמב"ם הל' ע"ז פ"א הי"ג) – בהוספה על ההכרה שהיתה אצלו לפניו (בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו), „השלים להכיר (כס"מ שם. וראה בארוכה לקו"ש ח"כ ס"ע 14 ואילך).

(52) ראה לעיל הערה 15.

(53) שבת קד, רע"א. ושי"ג.

(54) סהמיצ להצ"צ עג, א – ע"פ ל' הכתוב

ישעי' ל, יז.

(55) להעיר, שהעבודה דבירור העולם, לעשות מי ש אין, הו"ע של נס – כמובן מפ"י החסידות (ד"ה גדולים מעשה צדיקים תרפ"ה פ"ז) במארזיל „גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ“ (כתובות ה, א), ע"פ מארזיל „גדול ה' נס אחרון מן הראשון“ כי „מן שמיא מיהב יהבי מישקל לא שקלי“ (תענית כה, א), מיהב יהבי הוא ההתהוות מאין ליש, ומישקל שקלי הוא ביטול היש לאין שנעשה ע"י העבודה דבירור העולם (וראה תרי"א פרשתנו י, ג).

(56) להעיר שבאוה"ת (כרך ד') (תתא, סע"א ואילך) מקשר הענין ד„ואלה תולדות יצחק, ואלה

העולם, שנכללים ב"עשוי" (שהרי החלו-קה הכללית דישראל ואוה"ע נרמזת ב"יעקב ועשו") - שייד ביותר לדורנו זה:

כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, יש בו הדגשה מיוחדת על עבודתם של ישראל להשפיע על אוה"ע בכל עניני טוב, צדק ויושר, ע"י קיום שבע מצוות בני נח, כהכנה קרובה לקיום היעודי, "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכב אחד", ועד ש"לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... שנאמר" כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (כמ"ש הרמב"ם בסיום וחותם ספרו).

וענין זה מודגש במיוחד בעבודתו של נשיא הדור ("הנשיא הוא הכלי"), יצחק שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, ששמו השני

נעשה שלימות הענין ד' תולדות יצחק" - הצחק והתענוג שנעשה ע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא, שיתגלה (באופן ד' ואלה" - מראה כאצבעו ואומר אלה) לעתיד לבוא, כשיהי' הנס העיקרי דגאולה האמיתית והשלימה, בזכותו של יצחק, כדאיתא בגמרא" שלעתיד לבוא יאמרו ליצחק דוקא, כ"י אתה אבינו".

ח. האמור לעיל בפירוש "ואלה תולדות יצחק, יעקב ועשו" האמורים בפרשה, שיעקב מברר את עשו, שכזה נכלל הבריור דכל העולם כולו, שבעים אמות

מוסיף ממש, עם הענין ד' יוסף ה' לי בן אחרי" (ל' עשות מ' אחרי" ב"י), וכן עם מ"ש (ביעודי הגאולה) "יוסף אד' שנית ידו" (שע"י יא, יא), שזהו"ע תוספת וריבוי האור כו', ומסיים, ולכן משיח בא ג"כ ממה שמתברר מבחי' מואב ע"י רות המואבי".

57 ועד שמגלים בחי' החושך דקדושה - "שח חושך סתרו" (ראה לקרי"ת ר"פ ויקרא. ובכ"מ).

58 ועפ"ז מובן מ"ש במדרש (שמור"ר שם) בפירוש, ואלה תולדות יצחק, מוסיף על הראשונים, על מה שכתוב למעלה הימנו בני ישמעאל" - אתה מוצא כל תולדות שבמקרא חסרים חוץ משנים, אלה תולדות השמים והארץ, ואלה תולדות טרץ... כיון שעמד פרץ נעשה תולדות שלו מלא שהמשיח עומד הימנו... ולכך תולדות יצחק חסר להוציא יעקב מכלל הרשעים" - שלולי הטעם, לכך תולדות יצחק חסר להוציא יעקב כו", הי' צ"ל גם "תולדות יצחק מלאי, כמו, תולדות פרץ" שהוא מיצחק (פי' מהריון), כי, הגאולה ע"י משיח קשורה עם יצחק דוקא.

59 להעיר גם מהשייכות דגאולה למים סתומה (ראה ספר הערכים חביד מע' אותיות התורה ע' רג ואילך. וש"ג) - מספר ארבעים.

60 שבת פט, ב.

61 ישע"י סג, טו.

62 ראה תרי"א פרשתנו יז, ג ואילך. תרי"ח שם ד, ד ואילך. אוה"ת שם (כרך ד') תתי"א, א. ובכ"מ.

63 ובפרטיות יותר - ישמעאל ועשו, כאמור,

ש"ואלה תולדות יצחק (יעקב ועשו) מוסיף על ה' ראשונים, על מה שכתוב למעלה הימנו בני ישמעאל, שבהם נכללים כל אוה"ע (ראה ספר הערכים חביד מע' אוה"ע ע' שכו. וש"ג). ובלשון הכתוב (ברכה לג, ב), "הופיע מהר פארן וזרח משעיר למור, שפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו... ופתח לבני ישמעאל שיקבלו ולא רצו, עד שאתה לישראל" (פרש"י עה"פ. וראה אוה"ת פרשתנו (כרך ד') תת, ב ואילך).

64 כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"ח). וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח" (וראה בארוכה לקריש חלק ל ח"י שרה (תש"ג). וש"ג).

65 צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

66 ישע"י יא, ט.

67 ראה, הדרן על הרמב"ם לעיל ע' 121 ואילך.

68 והרי באים עתה מה"סיום דלימוד הרמב"ם בכל תפוצות ישראל - סיום מחזור ששי דג' פרקים ליום, וסיום מחזור שני דפרק אחד ליום.

69 פרש"י חוקת כא, כא.

שנה היא הוספה על העבודה שלפניו
(ואלה מוסיף על הראשונים), להיותה
כאופן של „נסיון” (בגיל ס'רז).

ט. ויש לקשר זה עם כינוס השלוחים
העולמי דשנת הארבעים שהתקיים בהשג-
גחה פרטית בימים השייכים לסדר „ואלה
חולדות יצחק” גוי ויהי יצחק בן ארבעים
שנה”⁷³:

השלוחים שמתכנסים מכל המדינות
שברחבי העולם כולו (כינוס עולמי), איש
איש מהמדינה שבה ממלא שליחותו, הם
כא-י-כח שמייצגים את כל המדינות שב-
עולם, דייל גם אה”ע.

ובפרטיות יותר:

לאמיתו של דבר כולם שלוחים של
הקב”ה, הן בני, שכא”א מהם הוא שלוחו
של הקב”ה לעשות לו ית’ דירה בחתונתם
ע”י קיום תרי”ג מצוות התורה, והן אה”ע,
שע”י שבע מצוות בני נח ממלאים שלי-
חותו של הקב”ה בהענין ד’, לשבת יצרה”י
[ועד שגם לשאר הנבראים שבעולם, חי
צומח ודומם, יש שליחות לעשות בכבודו

„יצחק” - שהחידוש המיוחד שבעבודתו
הוא כהפצת התורה והיהדות והפצת
המעיינות חוצה בכל העולם כולו, החל
מהפעולה בחצי כדור התחתון, עד לפעו-
לה בכל העולם ע”י תלמידיו ושלוחיו,
כולל גם הפעולה על אה”ע, כפי שמתב-
טאת במיוחד ע”י תרגום עניני התורה, עד
לפנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסי-
דותי, בשבעים לשון דא”ה”ע, בשביל
אלה מבני” שלעת”עתה אינם מבינים לשון
הקודש, ואולי י”ל גם בשביל אה”ע, שגם
הם ילמדו עניני אמונה בה, השגחה פר-
טית, וכי”ב.

ובכל זה ניתוסף עליו מיוחד בשנה זו,
שנת הארבעים (שמרומז בפסוק „ויהי
יצחק בן ארבעים שנה”⁷⁴) - שכיון שבשנת
הארבעים „קאי איניש אדעת’ דרבי”⁷⁵,
צריכה להיות הוספה ביתר שאת וביתר
עוז בכל עניני העבודה ד’, תולדות יצחק,
נעלה ביותר לגבי העבודה שלפניו, עד
שלא יאמר שהעבודה שלאחרי ארבעים

70 ושמו הראשון - „יוסף” - נרמז במ”ש
ואלה תולדות יצחק, ואלה מוסיף כו”י, כניל
הערה 56.

71 בתודש זה - תודש כסלו, תודש השלישי
דחדשי התורף, המכוון לתודש השלישי דחדשי
הקיץ - תודש סיון, ירחא תליתאי, שבו ניתנה
התורה, אוריאן תליתאי (שבת פת, א), ולכן, גם
התגלות פנימיות התורה ע”י תורת החסידות היתה
בתודש השלישי, תודש כסלו (ראה לקוטי לוי”צ
אגיק ע’ רה, ע’ ריז), ולהעיר גם מהפגם הידוע
שהענין דינוצו מעינותיך חוצה התחיל לאחרי
הגאולה ד”ס כסלו (סה”ש תורת שלום ס”ע 112
ואילך).

72 ויש לקשר גם עם העילוי דששים שנה
(„ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם”) - שהתחלת
שנת הארבעים (יר”ד שבט תשי” - תשמ”ט) היא
לאחרי סיום ששים שנה להנישואין ד’, תולדות יצחק
(יר”ד כסלו תרפ”ט - תשמ”ט), שעל ידם נעשה ה-
משך ד’, תולדות יצחק, וכאסן דמוסיף והולך.

73 ולהעיר, שנוסף על הדגשת ענין הנסי ב-
שנת הארבעים ושנת הששים, מ”ס וסמ”ך שבלוחות
בנס היו עומדין, היו מודגש גם בסימנה של השנה -
תשי”ג, ר”ח תהא שנת נסים.

74 להעיר, ש.תולדות יצחקי כולל גם במיוחד
את השלוחים, שהרי „החלמידים קרויין בני”
(רמב”ם ריש הל’ ת”ת - שיעור היומי דשי”ק זה).

75 מתחיל מיום השי”ק ס’ חיי שרה, שתוכן
הפרשה ע”ד השליחות דאליעזר בקשר לנישואי
יצחק ורבקה, שתכליתה ומטרתה „תולדות יצחק”
(שמתחילין לקרוא בשבת ס’ חיי שרה), והמשכו עד
לסיומו וחותמו (כולל ובמיוחד קבלת החלטות סוכות
בנוגע לעבודה דכל השנה עד לכינוס הבא) - בימי
השבוע ד’ תולדות יצחק.

וראה בארוכה לעיל ע’ 130 ואילך בקשר לכינוס
השלוחים העולמי.

76 ישע”י מה, יח.

ספ בעריכת כינוסים איזוריים, על מנת להמשיך את פעולת הכינוס העולמי בכל איזור ואיזור לפי ענינו, וגם מהכינוסים האיזוריים ידפיסו קובץ למזכרת-נצח (כמדובר לעיל) בנוגע לכינוס העולמי, "זה ספר תולדות הכינוס של תולדות יצחק".

י. ויש להוסיף, שההדגשה דבירור העולם בתקופתנו זה כהכנה לימות המשיח, היא (לא רק באופן דאמוריים בפרשה, בתורה, אלא גם) באופן הנראה בגלוי במצב העולם כולו בימינו אלה.

ובהקדמה:

ישנם התמהים על המדובר בתקופה האחרונה שעומדים אנו בסוף זמן הגלות, עקבתא דמשיחא, ושואלים: היכן רואים זאת? הרי עולם כמנהגו מידי שנה בשנה כרגיל נוהג? — ולפלא הכי גדול שאינם מתבוננים בהמאורעות שמתרחשים בעולם, מאורעות הגלויים ומפורסמים!

בתקופה האחרונה (החל משנים הכי אחרונות, ומוסיף והולך מזמן לזמן) מתרחשים ברחבי העולם מהפיכות קיצוניות, מן הקצה אל הקצה, ובחסדי ה', מתרחשים מהפיכות אלה בשקט, כלומר, ללא מלחמות ושפיכות דמים, רחמנא ליצלן, עד כדי כך, שחיי היום-יום (בעניני המסחר וכיו"ב) ממשיכים להתנהל ע"ד הרגיל, כאילו עולם כמנהגו נוהג, למרות שמתרחשת מהפיכה קיצונית בהנהגת המדינה כולה, אלא שהיא מהפיכה פנימית, בדרכי פוליטיקא מדינית:

(80) ש"פ ח"ש (ע' 140).

(81) ע"ז שנשתלשל מהתורה — אסתכל באי ריחא וברא עלמא (ח"ב קסא, רע"ב). ולהעיר גם מהמשך המאמר — בר נש אשתדל באורייתא ומי קיים עלמא, שנעשה ע"י עבודתם של ישראל, כדי לקמו בסנים.

של הקב"ה, כמאריז"י, כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו]:

אלא, ששליחות זו (אצל כל בני האדם וכל הנבראים שבעולם) יכולה להיות בהעלם קצת עכ"פ, ותפקידם של השלוחים — אלה שנתמנו להיות שלוחים ב"פועל — לגלות אצל כאריא, הן בניי והן אוה"ע (ועד לכל הנבראים שבעולם) שהם שלוחים של הקב"ה, ולעוררם ולפעול עליהם למלא תפקידם ושליחותם בפועל (ממש).

ותוכן, כינוס השלוחים העולמי — שהשלוחים (לשון רבים) שבכל העולם כולו, באי"כ דכל העולם כולו, עם כל הריבוי ופרטי התחלקות ושינויי הנבראים שבעולם, מתאספים ומתכנסים יחדיו, ב"נוס לשון יחיד, לשם מטרה ותכלית אחת — שיתוסף עוד יותר (עד להוספה שבאין-ערוך) במילוי שליחותו של הקב"ה בכל העולם כולו להיות לו ית' דירה בתחתונים (כמשנת"ל בארוכה"י).

וזהו הקשר והשייכות לפ' תולדות, ואלה תולדות יצחק, "יעקב ועשו" — עבודתו של יעקב (בני"י) בבירור העולם כולו (עשו), שוהי תוכן ונקודת עבודתם של השלוחים המודגשת ב"כינוס השלוחים העולמי, אשר, ע"ז ממהרים ומורדים עוד יותר הענין ד, ואלה תולדות יצחק בתכלית השלימות, הצחוק והתענוג שיתגלה לעתיד לבוא (כני"ל ס"ז).

ובודאי יוסיפו עוד יותר בעבודת השליחות, ובפרט מצד הנתינת-כח שבסיום פרשתנו: "וישלח יצחק את יעקב" (והמשך הדברים בפי' ויצא שמתחילין לקרוא במנחה, כני"ל ס"ז), כולל גם שיתור

(77) אבות ספ"ז.

(78) ש"פ ח"ש (לעיל ע' 130) ואילך. יוס' א' כ"ח

מרחשו (לעיל ע' 142 ואילך).

(79) כח, ה.